

Parijs: praat erover met je leerlingen!

Aandachtspunten voor leraren bij het bespreken van de gebeurtenissen in Parijs (van 13-11-2015):

Het eerste aandachtspunt gaat over de basishouding van de leraar. De basishouding is overkoepelend bij het bespreekbaar maken en valt uiteen in twee met elkaar samenhangende elementen. Daarna volgen nog negen tips over de inhoud van het gesprek, de opbouw in fases en volgorde van de vragen.

1. De basishouding van jou als leraar telt!

a. Laat iedereen waardenvrij aan het woord: geef tijdens de antwoordronden niet je eigen mening of oordeel over de gegeven antwoorden. Bewaak dat je neutraal commentaar op de antwoorden geeft. Dit omdat een waarderend (met jouw goedkeuring of afkeuring) oordeel de reacties van de leerlingen direct zal beïnvloeden. Benadruk ieders vrijheid om zich te uiten en ook dat die vrijheid stopt waar je een ander zijn vrijheid afneemt. Leerlingen peilen, al vanaf de kleutertijd tot aan de adolescentie, heel subtiel de mening van hun leraar en stemmen hun antwoorden daarop af. Mogelijke voor- en tegenstanders van de terreuraanslagen voelen zich niet erkend, bedreigd of bevestigd door de reactie van de leraar. Elke leerling zal anders reageren: sommigen houden zich in terwijl anderen worden aangemoedigd. Sommigen houden hun mening onder tafel, stellen zich passief of met weerstand naar de leraar en de groep op. Sommigen zoeken buiten je toezicht een weg om zich te uiten.

b. Sta zelf tijdens de gesprekken model: de manier waarop jij als leraar met de verschillen van mening omgaat is van grote invloed. Houd rekening met verschillen in referentiekader in je groep/klas. Laat zien dat je met respect voor elkaar toch een andere mening kunt hebben en mag verwoorden. Zorg dat je zelf goed geïnformeerd bent. Wees daarom voorbereid en lees je goed in. Geef vanuit verschillende standpunten voorbeelden. Stem ook met je directe collega-leraren af wie en wanneer wat bespreekt de groepen/klassen leerlingen. Deel je ervaringen met elkaar en wees elkaar ook tot steun. Maak afspraken hierover. Zorg dat je als docententeam een standpunt hebt over hoe deze gesprekken te voeren en recht te doen aan de emoties en beleving van alle leerlingen.

Gesprekken met leerlingen

Fase 1: inventariseer en luister

2. Vraag op eigen initiatief en actief naar wat de kinderen hebben gehoord-gezien-weten over de gebeurtenissen van Parijs? Vraag ook wat ze via social media hebben meegekregen.

3. Vraag naar hoe er thuis wordt gesproken over de gebeurtenissen in Parijs? Wat zeggen je ouders, broertjes en zusjes, familie, burens, vrienden en de social media.

Fase 2: Onderzoek de beleving

4. **Vraag naar de gevoelens** die er naar boven zijn gekomen tijdens de afgelopen dagen.

5. **Vraag naar de gedachten** over de gebeurtenissen in Parijs?

Fase 3: Blijf bij de feiten

6. **Stel de feiten uit de gebeurtenissen centraal:** niet alles wat we horen en lezen is waar of gebeurt regelmatig. Omschrijf de zeldzaamheid van de gebeurtenissen en de kleine kans op herhaling, of de kans dat de leerlingen er zelf getuige van worden.

7. **Reageer op dat wat de leerlingen aan jou vragen:** zij geven aan wat hen bezighoudt. Volg het tempo van de leerlingen. Verlies je niet in details en overdrijf je reactie niet.

8. **Geef aandacht aan oorzaak en gevolgen:** gebruik de kennis die je hebt over democratie, ideologie, religie en alles tussen liberale opvattingen, gematigde groeperingen tot aan extremistische groeperingen (ter linker- en ter rechterzijde) en over de oorzaken van ontstaan van onvrede (weerstand, verzet, terrorisme) om over de specifieke verzetsgroepen van nu te praten. Laat de leerlingen op zoek gaan naar de feiten hierachter (actief in welke gebieden, aantallen, welke motieven en doelen zij hebben). Gebruik hier ook lesmateriaal of recente uitzendingen op de televisie bij.

Concreet: *Praatprogramma Buitenhof 15 november* via:

<http://programma.vpro.nl/buitenhof/afleveringen/2015/buitenhof-15-november---ahmed-aboutaleb---amos-oz---paul-scheffer-ineke-roex.html>

Jeugdjournaal 15 november van half 7 via <http://www.zapp.nl/1586-zapp-weekjournaal>

Voor docenten *Frans de Franse krant voor kinderen* van 9-14 jaar via www.jde.fr.

Informatie Nederlands JeugdInstituut over *radicalisering en polarisatie* via

<http://www.nji.nl/nl/Publicaties/Polarisatie-en-radicalisering-bij-jongeren.html>

Fase 4: Bied perspectief

8. **Geef voorbeelden van hoe mensen elkaar hebben geholpen:** tijdens de tragische gebeurtenissen zijn er ook positieve feiten te melden. Mensen helpen elkaar op vele manieren, er verschijnen snel veel politiemensen, bewakers, medische en sociale hulpverleners en blijven de volgende dagen actief. Er worden bloemen gelegd en kaarsjes gebrand, er worden voettochten in steden over de hele wereld georganiseerd, er worden liedjes gezongen en muziek gemaakt.

9. **Geef de komende tijd gelegenheid om de leerlingen zich te uiten.** Houd dagelijks een groeps gesprek of organiseer een gesprek op forum social media, vraag om artikel voor de schoolkrant. Laat de leerlingen ook hun emoties en gedachten verwerken met behulp van creatieve werkvormen en opdrachten.

10. Bespreek plannen voor de komende dagen. Vraag de leerlingen elke dag wat zij direct na schooltijd gaan doen, welke plannen zij hebben om de dag positief en gezellig in te vullen. Geef als leraar voorbeelden van wat zij kunnen gaan doen. Geef als leraar aan wat er de komende dagen aan gezellige activiteiten te wachten staat. Spreek alle leerlingen aan dat het fijn is om als groep voor elkaar een steun te zijn, dat het fijn is dat elke leerling aanwezig is en belangrijk voor jou is.

Met dank aan Maartje van Meersbergen docent Frans op College de Meergronden in Almere.

Erik van Meersbergen en John Jeninga Fontys OSO, 16 november 2015.